

навичок студенту. У нових умовах змішана форма навчання повинна поєднувати у собі чіткість та ретельність у наданні матеріалу та можливість супроводження кожного студента окремо викладачем у моральному та емоційному аспектах.

Сучасні викладачі, які впроваджують у життя змішане навчання, повинні будувати сам процес навчання таким чином, щоб у ньому зберігалися суб'єкт-суб'єктні відносини. Особливо це є важливим у дисциплінах гуманітарного циклу, предметом яких є різні сторони взаємодії людини зі світом.

Досягти такого підходу можна, якщо спробувати використати self-підхід, так само, як він застосовується у гештальт-парадигмі в рамках відносин психолога та клієнта. Якщо цю ідею перенести на процес навчання, то правильним буде такий його розгляд, який передбачає взаємне перетворення загального поля пізнання, розкриття у процесі діалогу предмета, методів та ключових моментів дисципліни. У практичному сенсі в рамках дисциплін гуманітарного циклу це можна побудувати за рахунок складання завдань таким чином, щоб вони спонукали студента до діалогу з викладачем, а також до того, щоб навчальний матеріал не тільки відтворювався студентом, але й стимулював його до власних роздумів, дисциплінував і мотивував до подальшої діяльності та співробітництва з викладачем.

В. О. Даніл'ян

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «СОЦІОЛОГІЯ»

Поява дистанційного навчання є закономірним результатом розвитку та пристосування системи освіти до викликів, що ставить перед нею сучасне суспільство. Відомо, що в основі розвитку інформаційного суспільства (а більшість сучасних суспільств або вже належать до цього типу, або перебувають на шляху його досягнення) лежить не матеріальне виробництво, а виробництво інформації та знань. Саме тому дискусія щодо доцільності активного використання дистанційних технологій та впровадження дистанційного або змішаного навчання в освітньому процесі (особливо у ЗВО) триває вже не перший рік. Але події останнього часу загострили її та примусили більшість освітян на практиці опанувувати «хмарні» технології створення навчальних курсів, способів та форм контролю знань здобувачів освіти, розширювати можливості синхронної взаємодії зі студентами в режимі реального часу (online) з використанням різних електронних навчальних платформ (зокрема, Google Classroom, Zoom, Google Meet, Skype, Moodle тощо).

Дистанційна освіта – «передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа. Така форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання» [1]. Слід зазначити, що протягом 2019/2020 навчального року в Українському державному університеті залізничного транспорту всі викладачі мали можливість напрацювати практичний досвід втілення дистанційних та змішаних форм навчання. Отриманий досвід дає змогу зробити деякі висновки щодо переваг та недоліків дистанційних форм навчання, зокрема в процесі вивчення здобувачами денної та заочної форм навчання курсу «Соціологія».

Безумовними перевагами дистанційного навчання можна вважати: 1) ефективне використання часу, а саме: можливість учитися в будь-якому місці, де є доступ до мережі Інтернет за допомогою різних пристроїв (телефон, ноутбук, комп'ютер тощо), виконання завдань у зручний для здобувача час, у тому темпі, який він для себе обрав у межах установлених строків проведення курсів; 2) зручний доступ до електронних навчальних матеріалів, можливість оперативно оновлювати навчальний контент, забезпечуючи таким чином постійний контакт між викладачем і здобувачем освіти; 3) гнучкість, інтерактивність, що сприяють посиленню навчальної мотивації завдяки застосуванню мультимедійних засобів; можливості поглиблювати знання через бібліотеки мережі; роз'яснення незрозумілих тем викладачем, участь у колективних обговореннях (дискусіях) з іншими студентами шляхом проведення відеоконференцій, електронних обговорень тощо; 4) контроль навчальних досягнень студентів в асинхронному і синхронному режимах за допомогою комп'ютеризованого тестування та інших засобів діагностики; 5) здійснення переходу від предметного принципу побудови змісту освіти до створення інтегрованих навчальних курсів, що дають цілісну картину професійної діяльності.

Водночас практичне застосування дистанційних форм навчання в процесі вивчення курсу «Соціологія» здобувачами денної та заочної форм навчання у II семестрі 2019/2020 навчального року актуалізувало низку недоліків, зокрема: 1) низьку пропускну спроможність електронної мережі під час навчальних, залікових телеконференцій; тестування в процесі здійснення модульного контролю знань; 2) недостатній безпосередній контакт між викладачем та дистанційним студентом; 3) низький рівень навчальної мотивації більшості студентів; невміння самостійно організувати дистанційне навчання, розподілити час тощо; 4) наявність більшою мірою теоретичного, а не практичного досвіду використання дистанційних технологій та реалізації змішаного навчання (зокрема у викладачів старшого віку, які потребують додаткового навчання для ефективного застосування дистанційних форм освіти).

Необхідно пам'ятати, що якість дистанційної освіти забезпечується передусім актуальністю, повнотою і систематичністю мультимедійного

освітнього контенту, що транслюється від викладача до здобувачів освіти за допомогою сучасних інформаційних технологій і телекомунікацій, а також рівнем підготовки професорсько-викладацького складу.

Спираючись на досвід останнього навчального року можна сказати, що Український державний університет залізничного транспорту продемонстрував належний рівень використання інструментів дистанційної освіти, що позитивно позначилося на якості та результатах навчання (зокрема в межах курсу «Соціологія»). Водночас треба зазначити, що ще не всі ЗВО в Україні активно долучилися до створення інтерактивних платформ для дистанційної освіти, що може негативно вплинути на якість підготовки майбутніх фахівців у нашій державі (порівняно з європейськими країнами) та уповільнити входження України в міжнародний освітній простір.

Список літератури

1. Кузьміна І. Проблеми та недоліки дистанційного навчання. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1031>.

Н. В. Алексєєнко

ВАЖЛИВІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Проблема підвищення якості вищої освіти, необхідність пошуків нових підходів та технологій, що забезпечують більш ефективну теоретичну та практичну підготовку майбутніх фахівців, зокрема й залізничної сфери, вже не перший рік турбує освітян. Протягом останнього часу є певні позитивні тенденції, але й вони потребують обговорення та оцінки. Однією з таких тенденцій є впровадження змішаного навчання, що передбачає ефективне поєднання безпосередньої та опосередкованої форм взаємодії між викладачами та студентами в процесі фахової підготовки останніх за умови зміни методичних підходів, а також активного та грамотного застосування онлайн-технологій [2, с. 4].

Досягнення в будь-якій діяльності та особливості її перебігу визначаються насамперед мотивацією. Навчальна мотивація є основою успішного засвоєння знань, умінь та навичок, професійного становлення майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. Проблема навчальної мотивації (зокрема й за умов дистанційного або змішаного навчання) розкрита у працях Л. І. Божович, Є. П. Ільїна, Ю. М. Красюка, В. Г. Леонтєва, І. В. Ляшенко, А. К. Маркової, А. О. Реана та ін. Особливо важливим питання належного рівня сформованості навчальної мотивації та шляхів її підвищення у студентів постає за умови впровадження технологій змішаного та/або дистанційного навчання. Як зазначає І. В. Ляшенко,